
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:14

Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:89 om Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet. I motionen föreslår motionärerna dels att kyrkostyrelsen ska utreda hur den nationella nivån fortsättningsvis ska ta ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet dels att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

Utskottet menar att Svenska kyrkan på den nationella nivån har ett stort ansvar för att stödja, samordna och utveckla kyrkans musik samt föra dialog med företrädare för myndigheter och kulturlivet kring kyrkomusikens roll i samhället och föreslår därför att motionen ska bifallas.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:89 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:89 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2013:89 av Britt Louise Agrell och Anna Lundblad Mårtensson, Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

Bakgrund

Utredningen *Kyrkan mitt i musikalivet*

Det har gått tio år sedan utredningen *Kyrkan mitt i musikalivet* (SKU 2003:3) presenterades. Motionärerna konstaterar i likhet med utredningen att "Svenska kyrkan är den största konsertarrangören i landet" och att kyrkan därför har ett stort ansvar för hela samhällets musikliv. Samtidigt betonades i utredningen vikten av att samhället och kyrkan gemensamt tar ansvar för att människor också i fortsättningen ska ha möjlighet att få ta del av musik i kyrkorummet.

Utredningen och dess förslag mottogs väl av remissinstanserna. Bland annat presenterades förslag om att Svenska kyrkan skulle utveckla ett samråd med andra

aktörer inom samhällets musikliv. Något regelbundet formaliserat samråd har dock inte utvecklats.

Svenska kyrkan som kulturaktör

I sitt remissvar till kulturdepartementets betänkande *I samspel med musiklivet - en ny nationell plattform för musiken* (SOU 2010:12) beskriver Svenska kyrkan sin roll som kulturaktör enligt följande:

Svenska kyrkan beskrivs i kulturutredningen (SOU 2009:16) som ”en av landets största aktörer i svenskt kulturliv”. Svenska kyrkan är Sveriges största medlemsorganisation med sina nära sju miljoner medlemmar och bedriver och finansierar en landsomfattande verksamhet och är därmed en naturlig samverkanspartner i regionerna. Det sammanhållna kulturarv som landets kyrkobyggnader utgör är centrala platser för musikens utövande. För Svenska kyrkan är beröringspunkterna mellan kulturarvet och kulturen betydelsefulla. Vikten av att se samman kultur och kulturarv exemplifieras av musiken. Musiken i Svenska kyrkan är ett levande exempel på ett immateriellt (musicerande) och materiellt (orglar m.m.) kulturarv i många kyrkorum. Begreppen berika, utveckla och levandegöra fångar den vitala och nyskapande process som människans förhållande till kulturarv i grunden handlar om.

Prioriteringar på den nationella nivån

Svenska kyrkans nationella nivå ska bland annat stödja stiftens arbete för utveckling av församlinglivet och verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning.

I verksamhetsplanen 2011–2013 tillhörde de kyrkomusikaliska frågorna inte prioriterade områden och resurserna minskade inom området. Idag finns en person anställd med inriktning mot kyrkomusikaliska utbildningsfrågor. Den nationella nivån har därför idag inte resurser att stödja, samordna och säkerställa den musikaliska utvecklingsverksamheten vilket också påverkar möjligheten att ta ett gemensamt ansvar och vara en tydlig samtalspartner med samhällets aktörer.

I kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2014–2016* hänvisas till den nationella nivåns uppgift att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning. Där sägs:

En viktig metod är möten och gemensamma processer där stiftsmedarbetare, teologer m.fl. deltar tillsammans med konstnärer, dramatiker, musiker och andra professionella utövare av kultur. Syftet är att fördjupa kontakterna mellan kyrka och kulturliv och bidra till ömsesidigt utbyte av perspektiv och kunskap.

Kostnader och finansiering av kultur ökar jämfört med detaljbudget 2013 och tidigare beslutad rambudget. (KsSkr 2013:1).

KMR:s skrivelse

Kyrkomusikernas riksförbund (KMR) har nyligen skickat in en skrivelse till kyrkostyrelsen där man understryker att musiken har ett omistligt värde i kyrkans uppgift att vara ett ansikte utåt liksom för det dagliga livet i församlingarna. När församlingarna och stift försöker finna en framtidsväg är ofta musiken ett viktigt redskap man använder sig av. Därför vänder sig KMR till kyrkostyrelsen för att

uppmärksamma behovet av kyrkomusikalisk kompetens på den nationella nivån. De områden som KMR ser som särskilt viktiga och där särskild kyrkomusikalisk kompetens krävs på nationell nivå är barn och unga, liturgiska frågor, handboksfrågor, ekumeniskt arbete, större symposier, festivaler och liknande arrangemang – och mycket, mycket mer.

Kulturstipendier och Kyrkomusikersymposiet

Den nationella nivån ansvarar för kulturstipendierna som delas ut varje år till kulturutövare. Stipendierna vill uppmuntra till nyskapande arbeten om tro- och livsfrågor, och till utbyte och dialog mellan kyrka och kulturutövare. Den sammanlagda stipendiesumman uppgår till 500 000 kronor och delades under 2012 mellan fem stipendiater. Två av projekten 2012 var inriktade på musik.

Vart fjärde år ansvarar den nationella nivån tillsammans med Sensus för *Kyrkomusikersymposiet*. Under 2010 samlade symposiet 1 300 deltagare. Nu pågår planering av nästa symposium som har temat *Musiklivet mitt i kyrkan – kyrkan mitt i musiklivet* och äger rum 2014. Symposiet pågår under tre dagar och vill ge både inspiration och möjlighet till kompetensutveckling. Handläggaren med inriktning på utbildningsfrågor finns för närvarande med i planeringsarbetet.

De Ungas Kyrkomöte

Svenska Kyrkans Unga har genom De Ungas Kyrkomöte uppmärksammat den aktuella motionen och ställer sig positiva till en utredning om hur den nationella nivån ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet och tycker att det är bra om det kan ske genom ett brett samråd. De Ungas Kyrkomöte säger också:

Det är viktigt att kyrkomusiken har fortsatt stor betydelse i samhället och vi ser heller inga stora problem med att kyrkomusiken spelas utanför kyrkorummet. Vi tror inte som motionären att man försvagar musikens ställning genom att spela den på flera ställen utan vi tror mer på att vi som använder oss av kyrkomusiken kan influeras av varandra.

Tidigare kyrkomötesbehandling

I kyrkomötet har motioner om musikundervisning och orgelundervisning i församlingen behandlats vid flera tillfällen. 2009 (Mot 2009:56 och 79) i betänkandet *Kyrkans musikundervisning* (KI 2009:5) och 2010 (Mot 2010:3) i betänkandet *Musikundervisning anordnad av Svenska kyrkan* (KI 2010:3). 2010 behandlades även motionen *Det klingande kulturarvet – vem tar ansvar för det?* (Mot 2010:21). I motionen föreslås att kyrkostyrelsen skulle utreda hur en kyrkomusikalisk fond med uppdrag att utveckla och bevara Svenska kyrkans kulturarv ska utformas. Kyrkolivsutskottet menade att Svenska kyrkan har ett stort ansvar för att förvalta och utveckla musiken i kyrkan, men att området bör stödjas på andra sätt än genom en fond. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Rubrik

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:89 punkt 1 och 2.

Kyrkokansliet har sakkunskap inom olika områden, som syftar till att stödja stift och församlingar med att möta förändrade förutsättningar i samhället, till exempel inom området kultur dock inte med kyrkomusikalisk inriktning. Motionärerna vill att en utredning tillsätts för att ta reda på hur den nationella nivån ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet. Utskottet stödjer tanken på en utredning.

Utskottet menar att kulturarvet inte är något statiskt utan ständigt förändras genom nytolkning och omformulering. Kyrkomusiken som en del av kulturarvet ska ha bredd, djup och kvalitet.

Denna syn står i samklang med målen för arbetet med kulturfrågorna på kyrkokansliet: att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen mellan religion och livstolkning. Syftet med kulturarbetet på den nationella nivån är också att fördjupa kontakterna mellan kyrka och kulturlivet i övrigt och bidra till ömsesidigt utbyte av perspektiv och kunskap. Utskottet menar att det är viktigt att också musiken i kyrkan får utrymme i dessa mål. Ett brett samråd bör därför etableras för att utveckla kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

Musiken berör människor, oberoende av ålder, bakgrund och kultur och tar vid där orden tystnar. I församlingens mitt, i gudstjänsten och det gemensamma mötet med Gud är musiken, lovsången och bönen lika självklara som det talade ordet och nattvarden. Uppgiften för den nationella nivån och stiftet är att stödja församlingarna i den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva mission och diakoni, men också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt. Utskottet menar att Svenska kyrkan på nationell nivå har ett stort ansvar för att stödja, samordna och utveckla kyrkans musik samt föra dialog med företrädare för myndigheter och kulturliv kring kyrkomusikens roll i samhället och föreslår därför att kyrkomötet bifaller motionen i sin helhet.

Uppsala den 27 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Åke Bonnier och Antje Jackelén har deltagit i utskottets överläggningar.